

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

II. Contraria soluuntur argumenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

stenti, aut in aliquo instanti sibi coexistenti, aut in instanti A, v.g. sibi coexistenti; & ita vim principalis argumenti non effugit, sed in eam relabitur. Alias solutiones nostri argumenti, inter contraria solvendum, diluimus.

C A P V T I I.

Contraria solvuntur argumenta.

- 7 Propositionem mentalem mutari posse de vera in falsam, & e converso in diversis instantibus censent B. Thomas 1. p. q. 14. art. 15. ad 3. & clarissime q. 1. de verit. a. 6. Capreolus, Caietanus, Medina, Palacios, Gregorius, Okamus, & Durandus. Ex nostris Suarez disp. 8. metaph. sect. 2. Salas 1. 2. tract. 3. dist. 2. Bartholomaeus Amicus tract. 21. log. disp. 4. dubit. & conclus. 2. item Valentia, Conimbricenses, Rubius, Cæsius, & alij. Pro quorum sententia primum argumentum est huiusmodi.
- 8 Hæc propositio, *instans A existit*, prolata ante eius existentiam est falsa: sed non alia ratione, nisi, quia tunc absolute non existit: quandoquidem igitur postea absolute exiit, si perseveret ea propositio vera erit, atque adeo veritatem cum falsitate poterit commutare. Respondeo: ea propositio dupliciter in instans A ferri potest: primo determinate, ac distincte, nimirum illud secernendo ab omni alio, hunc in modum: *instans A existit eo modo, quo existere potest*; & ita ea propositio semper vera fuit, & erit. Secundo ea propositio ferri potest in instans A indistincte, & confuse, videlicet non distinguendo illud ab omni alio instanti, a quo distinguitur, sed potius affirmando illud nunc existere, & esse instans præsens, videlicet Beo, quod hoc etiam indistincte, & confuse cognoscatur, ad modum, quo viso eminus Paulo eum esse Petrum adstruimus hanc in modum; *hic homo à me visus est Petrus*: & in hoc sensu allata propositio est falsa, & adveniendi alio instanti vera esse non potest, cum falsitas ei sit essentialis.
- 9 Secundum argumentum. *Conversio Petri futura est*, modò propositio vera est: at existente conversione, si perseveret, falsa non esse nequit, cum tunc conversio non futura sit, sed præsens potius. Respondeo: propositio mentalis conversionem Petri futuram affirmans, in hanc recidit: *carentia conversionis Petri existit in instanti A*, & conversio existit in aliquo alio posteriori; iuxta disputanda inferius tract. 4. c. 3. at hæc propositio etiam existente conversione vera est, ut intuitu perspicuum: quare propositio mentalis conversionem Petri futuram asserens, etiam ea præsentem, est vera. Cæterum hæc propositio vocalis *conversio Petri est futura*, sicut communiter proferri solet, & sicut ex parte rei proferri debet, existente conversione, vera esse nequit eo, quod voces de futuro futurationem rerum solam quando non existunt, & actu futurae sunt non verò quando existunt, & duntaxat olim erant futurae significare communiter soleant, & debeant: quod autem hinc sequatur, propositionem vocalem transire posse de vera in falsam, parum interest: eiusmodi enim consequens haud esse absurdum, sed potius rationi valde consentaneum cap. venturo liquebit.
- 10 Tertium argumentum. Hæc propositio, *Petrus currit*, existens in instanti A significat, Petrum currere in instanti A, & existens in instanti B, significat, Petrum currere in solo instanti B, & sic de cæteris: potest igitur transire de vera in falsam. Consequen-

tia est perspicua: quoniam si non posset transire de vera in falsam, maxime, quia significationem, & præsentationem variare non potest: at eam sustinet variare, si verum est assumptum in antecedenti. Quod probatur primo: quia hæc propositio, *homo currens in foro loquitur*, significat Petrum, si is sit, qui in foro currit, & loquitur: quod si non Petrus, sed Paulus in foro simul currat, & loquatur, eum proculdubio propositio illa postea significabit: eadem igitur propositio est indifferens ad significandum, modò hoc modò illud obiectum, ac proinde, nunc instans A, & postea solum instans B, poterit significare, sicut opus est, ut de vera in falsam transeat. Proximum antecedens suadet, quoniam ea propositio illud obiectum significat, ratione cuius verificatur, cum à solo obiecto sibi proposito vera reddatur omnis propositio: sed illa, qua de agimus, modò verificatur manere solius Petri in foro currentis, & loquentis, & postea beneficio solius Pauli in foro currentis, & loquentis: eadem igitur propositio est indifferens, & c.

Respondeo: Hæc propositio mentalis, *Petrus currit*, modo vnum instans, modo aliud repræsentare nequit: eademque ratione hæc propositio, *homo currens in foro simul loquitur*, non est indifferens ad repræsentandum modò Petrum, modò Paulum, sed ex essentia sua vnum, idemque obiectum, nimirum omnes homines indeterminatè semper significat, & repræsentat. Quod autem communiter dici consuevit, eam propositionem modò ab vno obiecto, modò ab alio verificari, id intelligendum est fuscè, & improprie, cum interim proprie, & rigorosè ab vno, eodemque obiecto semper verificetur, nimirum ab existentia indeterminata curus, & loquelæ alicuius hominis in foro: quæ, quia ratione solius Petri in foro currentis, & loquentis, & postea ratione solius Pauli à parte rei reperitur, ideo modò ratione vnius, modò ratione alterius, ea propositio latè verificari dicitur: ad modum, quo hæc propositio, *quantitas panis existit*, modò per actionem eductivam, modò per creativam ante, & post consecrationem dicitur, ac censetur verificari: non, quod actio aliqua eam propositionem verificet proprie, cum nulla eius obiectum sit, sed quod improprie tantum, videlicet, quia modò vna actio, modò alia facit, ut eius existat obiectum, sicut per ipsam affirmatur.

Dices: ea propositio verificatur à suo obiecto, propterea à parte rei existit: at à parte rei nihil indeterminatū existit: ergo, & c. Respondeo, distincta minori: nihil existit à parte rei indeterminatum indeterminatione, quæ omnem indeterminationem excludit: secus vero ea indeterminatio, quæ determinationem aliquam includit; de quo fuscè in Physica, ubi communem hac in re æquivocationem tollemus. Vide P. Compton. disp. 44. log. sect. 6. ubi benè defendit, actus nostri intellectus obiecta sua non posse mutare, pro eo, ac hucusque statuimus.

Quartum argumentum. Hæc propositio mentalis, *Petrus currit*, significat eum currere in instanti A, si præsens sit, & B, si præsens sit, & sic de cæteris: existente ergo instanti A illud absolute significat, & instanti B, non illud, sed hoc absolute significat: siquidem actus conditionatus purificata conditione in absolutum transit, absolutum inquam formaliter, aut æquivalenter, ac virtualiter: ea igitur propositio, modo vnum, modo aliud instans repræsentat, ac proinde de vera in falsam poterit migrare. Declaratur, & confirmatur, exemplo actuum voluntatis: nam contritio, siue amor Dei super omnia eo ipso, quod sit voluntas faciendi omnia ad salutem necessaria, virtualiter vult confessionem eo, quod

quod ad salutem necessaria sit: quod si Deus præceptum confessionis tolleretur, & in alicuius elemosynæ præceptum illud comutaretur, contritio in sequenti instanti, non confessionem, sed elemosynam virtualiter, siue æquialenter vellet, & amaret: similiter ergo actus intellectus in vno instanti vnum obiectum, & in alio aliud virtualiter significare, ac representare poterit, quod satis est, ut modo ratione vnus, & postea ratione alterius falsus sit, sicut actus voluntatis gratia obiecti solum virtualiter voliti frustrari, ut sic dixerim, aut efficax reddi potest. Idem cernere est in lege aliqua obligante ciues Galuenses, quæ modò obligat Petrum, si cuius Galuensis sit, & postea, non Petrum, sed Paulum, si forte Paulus ciuitate donetur, & Petrus ei nuncium remittat.

14 Respondeo: hæc propositio, *Petrus currit*, in mente conditionata non est: aliàs omnis omnino propositio foret conditionata, cum nulla possit absolutio excogitari, quam, quæ Petrum currere affirmat. Deinde, esto in mente conditionata sit, idque largiamur aduersariis, adhuc de vera in falsam transire non poterit: aut enim affirmat, Petrum currere in instanti A, si existat, seu præsens sit, aut in aliquo instanti indeterminatè, si existat, aut in pluribus collectiue, si existant: & quodcunque asseratur, aut semper vera, aut semper falsa erit: ut ex discursu principali perspicuum. Fateor tamen, eam propositionem, *Petrus currit in instanti A, si existit, & B, si existit* &c. eam, inquam, coniunctam cum actu affirmante instans A esse præsens, virtualiter representare Petrum currere in instanti A, & postea coniunctam cum actu affirmante instans B existere, siue præsens esse, virtualiter affirmare Petrum currere in instanti B. Cæterum hæc virtualis representatio, quam mutat, est denominatio extrinseca ei proueniens à diuersis actibus, videlicet his, *Petrus currit in instanti A, Petrus currit in instanti B*, quos successiue infert: quare virtualiter, & per denominationem omnino extrinsecam ea propositio in vno instanti vera, & in alio falsa erit, sicut propositio vocalis virtualiter, & per denominationem ab actu interiori, qui diuersus successiue esse potest successiue vera, & falsa esse potest: At formaliter, & per denominationem partialiter, aut totaliter intrinsecam ea propositio mentalis nobis obiecta successiue vera, & falsa esse nequit.

15 Quod autem de actibus voluntatis adducitur, doctrinam hanc potius confirmat, quam labefactat: siquidem actus conditionatus voluntatis intrinsecè, & formaliter idè semper vult, estò virtualiter, ac per denominationem adæquatè extrinsecam ab actibus absolutis, quos purificata conditione successiue inferre potest, modò vnum, modò aliud velle queat: quæ ratione amor Dei super omnia, & consequenter eius, quod ad salutem necessarium fuerit posito præcepto confessionis, voluntatem absolutam confitendi infert, & in instanti sequenti eo sublato, & præcepta elemosynæ huius absolutam efficit voluntatem, ac proinde in vno instanti confessionem, & in alio elemosynam virtualiter, & per denominationem extrinsecam vult, & adamat. Hinc etiam liquet ad exemplum legis, modò hos, modò alios obligantis.

16 Quintum argumentum duobus superioribus sat affine. Hæc propositio, *Petrus currit*, in instanti A est vera, quia tunc currit Petrus: deinde in instanti B non est vera, quoniam nec est vera, eò quod Petrus currat in instanti B. in eo enim non currit, ut supponimus, nec etiam, eò quod currat in instanti

A, nam eo transacto non representatur tale instans sed potius B, in quo, cum non currat, manifestum videtur, actum de vero migrare in falsum. Porro, quod variet hoc modo suam representationem, suadetur primò; quia actus ille solum representat, cursum Petri existere in instanti præsentis: sed instans præsens est B. hoc ergò solum postea respicit. Secundo, & fermè redit in idem: ideo primò representat instans A, quia sibi coexistit, & præsens est: sed postea instans B ei coexistit, ac præsens est: ergo &c. Tertio: illi actui essentialè est, quod non representet cursum, nisi de præsentis, non verò de præterito, aut futuro. At, si postea representaret, sicut à principio, instans A, tanè representaret cursum de præterito, & non de præsentis. Quarto: imago Petri eum nunc representat, quia his lineamentis præditus est: quod si ea mutaret, & in alio reperirentur homine, profecto non Petrum, sed alium exprimeret hominem eiusmodi imago, siue pictura. Similiter ergo actus intellectus nunc vnum obiectum, nunc aliud, instans scilicet A, & B, poterit representare.

17 Authores, tum huius argumenti, tum etiam duorum antecedentium à quæstionis scopo aberrare, eiusque statum omnino euertere mihi videntur. Etenim in præsentiarum illud à præcis, & melioribus scolasticis supponitur dissentandi causa, propositionem mentalem, quidquid semel exprimit, id semper exprimere, suamque ei representationem essentialè esse, atque inuariabilem. Hoc autem supposito quæri solet, an actus possit migrare de vero in falsum manens idem intentionaliter, & in representando, ob solam mutationem physicam, quæ in eius obiecto contingere potest: sunt enim qui nobiscum sentiant, immutata representatione actus, hoc ipso eius veritatem non posse mutari, aut vlli esse vicissitudini obnoxiam: & sunt contra qui veritatem cum falsitate commutari posse existiment, tametsi representatio eadem maneat, videlicet, quia veritas coalescit ex representatione actus, & esse physico, quod representatur: quare, inquiunt hoc solo mutationem subeunte veritas mutari, & in falsitatem abire potest, ac debet. Verum, ubi representatio non sit actui essentialis, sed accidentaria, nullus, ut dixi, iuxta antiquos, & graues scholasticos remanebit quæstioni locus, omnesque, nemine excepto, veritatem actus mutari posse, & in falsitatem transire concedent.

18 Confirmatur: quoniam si potest mutari representatio actus, eius etiam veritatem cum representatione identificatam, aut certe eam instar passionis subsequenter mutari posse in alio instanti, euident, & inter omnes certum, & exploratum est: cur ergo disputatur in præsentis, an veritas possit in alio instanti sequenti desinere atque in falsitatem facessere, & non potius, an representatio actus mutari possit in diuersis temporis momentis, si in sensu ab his neotericis tradito quæstio procedit? haud enim quæ apud omnes comperta sunt, sed potius quæ incerta, in quæstionem solent reuocari: signum igitur est, præfatum sensum nulli præcorum, ac meliorum philosophorum in præsentiarum occurrisse.

19 Confirmatur iterum; quia qui disputant, an actus sit accidentaliter verus, sic, ut qui modo est verus, potuerit eodem instanti esse falsus in sensu diuiso prioris suppositionis, haudquaquam disputant, an representatio actus sit ei accidentaria, ita, ut quam modo habet, potuerit in instanti eodem non habere, sed aliam diuersam: quin potius omnes supponunt disputandi

disputandi causa, repræsentationem omnem actus ei esse essentialem: & hac suppositione facta vni docent, non potuisse actum vnquam esse falsum eo instanti, quo nunc est verus, videlicet ob peculiarem eius perfectionem: alij verò docent, illum in hoc eodem instanti potuisse esse falsum, nimirum quia, etsi repræsentatio eius non potuerit nunc non esse eadem, tamen eius obiectum à repræsentatione distinctum, & simul cum ea veritatem constituens potuit se habere aliter, sicut ad veritatem mutandam oportet. Similiter ergo in præsentem, vbi agitur de mutatione veritatis, non in vno instanti solo, sed in diuersis, & successiue labentibus repræsentationem esse essentialem supponi debet, & quidquid hoc non supposito adducatur, erit omnino impertinens & extraneum.

20 Confirmatur vltius: præsens quæstio est, an idem actus possit in diuersis instantibus mutari de vero in falsum: at, vbi repræsentatio variatur, haud est idem actus intellectus, sed diuersus, cum actus intellectus siue cognitio definiatur per repræsentationem obiecti: quod ergo adstruitur, actum conuerti posse de vero in falsum, quia mutare valet repræsentationem, non magis facit ad rem, qua de agimus, quam, quod aiunt, vinum in Cereris factis. Egregie quidem B. Thomas cit. quæst. 1. de veritate art. 6. vt aliorum Scholasticorum testimonia prætermittam, postquam inquit, *utrum veritas creata sit immutabilis*, pro parte affirmatiua hoc proponit argumentum: *si veritas enunciationis mutatur, maxime ad mutationem rei, sed re mutata veritas propositionis manet: ergo &c.* & in corpore sic respondet: *cum veritas sit adequatio rei, & intellectus, si ab vno equalitè aliquid tollatur, & non à reliquo, vel si ab utroque inaequaliter tollatur, necesse est inaequalitatem provenire, quæ se habet ad falsitatem sicut equalitas ad veritatem. Inde est, quod si in intellectu, vero existente mutetur res non mutat intellectum, vel è conuerso, erit mutatio de veritate in falsitatem.* Pende quod ait in prioribus verbis, *ad mutationem rei*, non vero repræsentationis. Pende etiam quod inquit in posterioribus, *non mutato intellectu, siue repræsentatione.*

21 Iam secundo longè probabilius est, repræsentationem actus intellectus nostri nullatenus variari, aliamve esse posse in alio instanti, tum propter rationes haud paucas, ac, nisi fallimur, haud inefficaces adducendas in metaphysica: vt enim dixi, locus omnino alienus est: tum etiam quia eorum, quibus cum disceptamus, plerique docent, huic actui abstractiuo *Petrus currit*, repræsentationem cursus esse essentialem, adeoque nulli varietati subiectam: quidni ergo ei sit essentialis, quidni inuariabilis repræsentatio instantis, in quo curritur? Rationes verò contrariæ sunt parum operosæ.

22 Ad primam dicendum est, actum, de quo sermo, non repræsentare cursum Petri in quocunque instanti præsentem: quare, tametsi instans B. postea sit præsens, haud propterea sequitur, illud præ instanti A. actui obici, eive in munere terminandi succedere. Ad secundam rationem contrariam dicendum est, propositionem causalem, à qua incipit esse falsam. Ad tertiam dicendum est, haud etiam esse magis veram illius maiorem. Huic enim actui, *Petrus currit*, tantum essentialiter est, quod repræsentet cursum Petri pro aliquo tempore determinatè, vel indeterminatè. Quod autem cursus ille sit præsens, præteritus, aut futurus, nequaquam postulat essentialiter, sed ad vtrumlibet horum est indifferens: qua ratione scientia visionis Dei cognoscens, Antichristum v.g. extitum in instanti A. est de futuro ante existentiam

P. Lyncei Philosophia Tom. I.

talis instantis, eademque erit de præsentem, quam primum illud extiterit, ac de præterito post eius existentiam.

23 Vel secundo dici potest, si sermo sit de præsentem, præteritione, ac futuritione non absoluta ab omni tempore, quæ quidem est chimærica, & commentitia, sed de respiciente durationem aliquam; actum illum *Petrus currit*, etiamsi, sicut à principio, repræsentet cursum Petri pro instanti A. iam transacto, tamen eum exprimere talem cursum, vt præsentem instanti A. adeoque de præsentem sicut antea. Dices: ergo nulla propositio mentalis non est de præsentem, nulla de futuro, aut præterito: siquidem quævis intuetur obiectum vt præsens alicui instanti, saltem extituro, siue existentia functo. Respondeo, concessa sequela quoad priorem eius partem. & negata quoad posteriorem. Illam concedo, propter rationem in obiectione adductam: hanc verò, in qua sola potest esse aliquid incommodi; inficias eo: quia actus aliqui exprimunt carentiam rei ante eius esse, & alij post esse rei, eius carentiam: constat autem, utrosque horum, licet sint quodammodo de præsentem, esse tamen de præterito, ac futuro.

24 Ad quartam rationem contrariam dicendum est, repræsentationem imaginis, siue picturæ propriam esse similitudinem physicam quoad exteriora accidentia: hæc autem relatio more aliarum prædicamentaliū coalescit ex fundamento, & termino: vnde non est, cur mutato termino, ea mutari nequeat, & in vno instanti reperiri, secus vero in alio. Ac proinde repræsentatio artificialis in ea sita eadem potest, ac debet subire mutationem. Caterum repræsentatio cognitionis nostræ propria haud est similitudo physica, & vniuoca, sed analogica, & intentionalis, magisque nomen habet, quam vim similitudinis. Quamobrem haud est, quapropter sit in diuersis instantibus variationi vlli obnoxia.

CAPVT III.

Alia aduersus nostram sententiam diluuntur argumenta.

25 Sextum, quod mihi olim vim intulit, quod aliis postea placuisse comperio, sic habet. Propositio mentalis potest mutari de simili prædicamentaliter suo obiecto in non similem: potest igitur mutari de vera in falsam. Consequentia, quæ sola eget probamento, ostenditur, tum æquitate rationis; sicut enim similitudo prædicamentalis propositionis est conformitas illius in esse physico cum obiecto, ita veritas illius est conformitas eius in esse intentionali cum obiecto: rectè igitur à similitudine ad veritatem deducitur argumentum in præsentem: tum etiam quia propositio vera per idem constitui potest in ratione similis prædicamentaliter respectu sui obiecti, & in ratione veræ: vbi ergo valeat mutari de simili in non similem obiecto, & sustinebit mutari de vera in non veram. Probatur hæc vltima consequentia primò, quia quæ sunt identificata realiter, æque subiacent, vel non subiacent mutationi in tempore, sed similitudo propositionis est quandoque indistincta ab illius veritate: altera ergo si potest mutari in tempore, & poterit similiter altera: secundo, quia hoc ipso, quod veritas sit indistincta à conformitate cum obiecto, non poterit veritas mutari in tempore non mutata conformitate: hoc igitur ipso, quod veritas haud distinguatur à similitudine

I i tudine